

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Avdelning 6

DOM
2023-02-07
Meddelad i Stockholm

Mål nr
11928-22

SÖKANDE
Konkurrensverket

MOTPART
Sundbybergs stad

Ombud: [REDACTED] och [REDACTED]

SAKEN
Upphandlingsskadeavgift

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och beslutar att Sundbybergs stad ska betala 750 000 kronor i upphandlingsskadeavgift.

YRKANDEN M.M.

Konkurrensverket yrkar att förvaltningsrätten enligt 21 kap. 1 § 2 lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, ska besluta att Sundbybergs stad ska betala 750 000 kr i upphandlingsskadeavgift. Skälen för ansökan framgår av bilaga 1 till denna dom. Till ansökan har Konkurrensverket bifogat fyra avgöranden från Förvaltningsrätten i Stockholm, bl.a. två tidigare domar om upphandlingsskadeavgift mot Sundbybergs stad och förvaltningsrättens dom den 22 november 2021 i mål nr 18283-21 avseende att Sundbybergs avtal om lokalvård som Sundbybergs stad har ingått med Miljöpalatset AB får bestå.

Sundbybergs stad vitsordar att det i och för sig föreligger förutsättningar för utdömmande av upphandlingsskadeavgift men anser att upphandlingsskadeavgiften bör sättas till ett lägre belopp. Sundbybergs stad anför bl.a. följande. Sundbybergs stad vidhåller det som Sundbybergs stad har framfört i utredningen hos Konkurrensverket. Det finns ett antal omständigheter som bör verka förmildrande och som bör påverka upphandlingsskadeavgiften i sänkande riktning. En sådan omständighet är faktumet att det har varit fråga om samhällsviktiga tjänster där avtalet tillåtits bestå. I anslutning till frågan om tvingande hänsyn till ett allmänintresse anges i förarbetena att det är fråga om en överträdelse där sanktionsvärdet är förhållandevis lågt. Sundbybergs stad har varit tvungen att direktupphandla med beaktande av hänsyn till människors liv och hälsa. Det ifrågavarande avtalets giltighetstid var också begränsad på en tid om sex månader. Sundbybergs stad har, i likhet med vad förvaltningsrätten har konstaterat i mål 18283-21, vidtagit proportionerliga åtgärder för att säkerställa att aktuella verksamheter inte hamnar i en situation helt utan lokalvård. Att överprövningsprocesser löpte under sju månader medförde att avtalet nyttjades året ut. Det har pågått ett löpande arbete för att få upphandlade avtal på plats. Konkurrensverkets uppfattning om att samtliga omständigheter inom ramen för nu aktuellt mål har legat inom Sundbybergs stads kontroll stämmer inte. Avtalets ingående har varit en följd av en lång kedja av händelser som

delvis varit beroende av faktorer hänförliga till egen organisation och planering och som delvis under långa perioder legat utanför Sundbybergs stads kontroll. Den uppkomna situationen följer på en lång tid av upprepade försök till annonsering och flertalet utdragna överprövningsprocesser. Stora delar av denna händelsekedja har legat utanför Sundbybergs stads kontroll. Att direktupphandlade avtal tidsbegränsats och varit avsedda att gälla endast till dess inköp kan göras enligt en annonserad upphandling, utgör sådana omständigheter som verkar förmildrande. I likhet med Högsta förvaltningsdomstolens avgörande i HFD 2014 ref. 49 så är det fråga om förutsättningar för upphandlingsskadeavgift efter en otillåten direktupphandling där avtalet har fått bestå med hänvisning till tvingande hänsyn till ett allmänintresse. HFD hänvisar i avgörandet till förarbetenas uttalanden om att det faktum att ett avtal har fått bestå med hänvisning till ett tvingande allmänintresse, kan antas vara fråga om en överträdelse där sanktionsvärdet är förhållandevis lågt. Förmildrande omständigheter kan därvid föranleda att avgiften bestäms till ett lågt belopp och i ringa fall inte alls döms ut. HFD betonar i avgörandet också att det inledda upphandlingsförfarandet inte kunnat avslutas som planerat på grund av omständigheter som i huvudsak legat utanför vad de upphandlande myndigheterna själva kunnat förutse och påverka. Därutöver betonar HFD att det var fråga om en anskaffning som inte har kunnat anstå, att avtalen hade tidsbegränsats och att de upphandlande myndigheterna hade lagt grunden för en förnyad upphandling. Motsvarande omständigheter som i HFD 2014 ref. 49 föreligger även inom ramen för nu aktuellt mål och bör på motsvarande vis utgöra förmildrande omständigheter. Sundbybergs stad vill också framhålla att aktuella tjänster i form av lokalvård idag utförs av upphandlade leverantörer samt att denna upphandling var pågående vid ingåendet av avtalet. Detta bör enligt Sundbybergs stads mening tillmätas betydelse och medföra att sanktionsvärdet i det aktuella ärendet bör vara lägre än om någon annonsering inte skulle ha skett. Det är tydligt att behovet av upphandlingsskadeavgiftens avskräckande effekt inte är särskilt starkt inom ramen för nu aktuellt mål.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser framgår av Konkurrensverkets ansökan, bilaga 1.

Det är genom lagakraftvunnet avgörande utrett att Sundbybergs stad har genomfört en otillåten direktupphandling av ett avtal avseende lokalvård med leverantören Miljöpalatset AB. Avtalet har fått bestå pga. tvingande hänsyn.

Förvaltningsrätten konstaterar att det i målet är ostridigt att det föreligger förutsättningar för att utdömande av upphandlingsskadeavgift.

Eftersom Sundbybergs stad har genomfört en otillåten direktupphandling får förvaltningsrätten besluta om en upphandlingsskadeavgift som lägst ska uppgå till 10 000 och högst till 10 000 000 kr. Upphandlingsskadeavgift får inte överstiga 10 % av upphandlingens värde (se 21 kap. 1–4 §§ LOU).

Vid fastställande av avgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas och avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl (21 kap. 5 § LOU). Förvaltningsrätten anser inte att Sundbybergs stads överträdelse är ringa, varför det finns grund för att ålägga Sundbybergs stad att betala en upphandlingsskadeavgift.

Frågan är hur stor upphandlingsskadeavgiften ska vara.

Sundbybergs stad har hos förvaltningsrätten uppgett att Sundbybergs stad inte har någon invändning mot Konkurrensverkets bedömning av avtalets värde. Eftersom det aktuella avtalet uppgår till 18 817 109 kr får avgiften bestämmas till lägst 10 000 kr och högst 1 881 710 kr.

I förarbetena till LOU framgår bl.a. följande om fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek.

En otillåten direktupphandling är en sådan förseelse som anses höra till de allvarligare formerna av överträdelser och motiverar en avgift hänförlig till den högre skalan av avgiftsramen. Beslutande instans har ett betydande utrymme att inom givna beloppsramar fastställa avgiftens storlek. Sanktionen ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande. Ju allvarligare överträdelsen kan anses vara, desto högre belopp bör avgiften fastställas till. Vid bedömningen av sanktionsvärdet bör även vägas in hur klar överträdelsen kan anses vara. Vidare kan avtalstidens längd och värdet påverka sanktionsvärdet på så sätt att det anses högre om en otillåten direktupphandling gjorts och avtalet i fråga avser en förhållandevis lång tid eller högt värde (prop. 2009/10:180 s. 197–198).

Beträffande fall då eftergift kan komma i fråga på grund av synnerliga skäl framgår vidare, följande i förarbetena till LOU.

Möjligheten till eftergift ska användas restriktivt och främst ses som en ventil för rena undantagsfall. Regeln är avsedd främst för sådana oförutsedda händelser som inte den upphandlande myndigheten själv kunnat råda över. Att den upphandlande enheten råkat i brådska beroende på egen bristande planering grundar alltså inte rätt till direktupphandling. Det kan emellertid tänkas att en upphandlande myndighet, på grund av eget agerande, har hamnat i en situation där myndigheten anser sig tvungen att direktupphandla, exempelvis för att människors liv eller hälsa annars skulle riskeras. Om detta inte skulle anses utgöra synnerliga skäl som innebär en rätt att direktupphandla, är det tänkbart att det skulle framstå som orimligt eller stötande att upphandlingsskadeavgift ska beslutas på grund av den otillåtna direktupphandlingen och att eftergift därför skulle kunna komma i fråga (prop. 2009/10:180 s. 198–199 och 370).

Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att upphandlingsskadeavgiften ska bestämmas efter en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet (se HFD 2014 ref. 69).

Gällande frågan om några förmildrande omständigheter föreligger så gör förvaltningsrätten följande bedömning.

Eftersom det är fråga om en otillåten direktupphandling bör avgiften som utgångspunkt enligt förvaltningsrättens mening ligga i det högre skiktet.

Det framgår att Konkurrensverket vid bedömningen av sanktionsvärdet och avgiftens storlek har ansett att det är betydelse att Sundbybergs stad själv har orsakat förseningen i upphandlingen som innebar att anbudens giltighet gick ut. Hos förvaltningsrätten har Sundbybergs stad bl.a. gjort gällande att förloppet under långa perioder har legat utanför Sundbybergs stads kontroll. Enligt förvaltningsrättens uppfattning får förseningen dock företrädesvis anses bero på Sundbybergs stads agerande. Sundbybergs stad har haft tid på sig att genomföra en upphandling och möjlighet att vidta andra åtgärder för att kunna genomföra en annonserad upphandling. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten inte att förutsättningarna är desamma som i HFD 2014 ref. 49.

Vad gäller det som Sundbybergs stad har fört fram i målet om att avtalets relativt korta tid bör vara en förmildrande omständighet konstaterar förvaltningsrätten att uttalandena i förarbetena enbart ger uttryck för att en lång avtalstid kan vara en försvårande omständighet. Det framgår inte heller att Konkurrensverket skulle ha beaktat avtalstiden som en försvårande omständighet.

Förvaltningsrätten ifrågasätter vidare inte att Sundbybergs stad har haft ett stort behov av att ingå det aktuella avtalet om lokalvård. Att det upphandlade avtalet har fått bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse utgör enligt förvaltningsrätten emellertid inte omständigheter som i detta fall talar för en mildare påföljd. Enligt förvaltningsrättens samlade bedömning så framkommer inte heller i övrigt några omständigheter i målet som kan anses vara förmildrande.

Gällande frågan om det finns synnerliga skäl för eftergift så gör förvaltningsrätten vidare följande bedömning.

Förvaltningsrätten anser inte att uttalandena i förarbetena kan tolkas som så att upphandlingsavgiften ska efterges i samtliga fall när den upphandlande myndigheten har upphandlat sådant som varit absolut nödvändigt. Det måste också framstå som orimligt eller stötande att ta ut avgiften. Förvaltningsrätten bedömer att det inte är fråga om en sådan situation i det här målet. Enligt förvaltningsrättens uppfattning framkommer inte några omständigheter i målet som utgör synnerliga skäl för att avgiften ska efterges.

Sammantaget bedömer förvaltningsrätten att den yrkade upphandlingsskadeavgiften om 750 000 kr får anses vara en effektiv och avskräckande sanktion som står i proportion till överträdelsens allvar. Konkurrensverkets ansökan ska därmed bifallas och Sundbybergs stad ska betala en upphandlingsskadeavgift om 750 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-05).

Minnaliisa Lundblad

Rådman

Föredragande juristen Katri Andersson har föredragit målet.

ANSÖKAN

2022-06-09 Dnr 422/2022

1 (7)

Förvaltningsrätten i Stockholm
115 76 Stockholm

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
delning 32

INKOM: 2022-06-09
MÅLNR: 11928-22
AKTBIL: 1

Ansökan om upphandlingsskadeavgift

Sökande

Konkurrensverket, 103 85 Stockholm

Motpart

Sundbybergs kommun, 172 92 Stockholm

Saken

Upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 2 lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

Yrkande

Konkurrensverket yrkar att förvaltningsrätten enligt 21 kap. 1 § 2 LOU beslutar att Sundbybergs kommun ska betala 750 000 (sjuhundrafemtio tusen) kronor i upphandlingsskadeavgift.

Grunder

1. Förvaltningsrätten i Stockholm har den 22 november 2021 i mål nr 18283-21 fastställt att ett avtal om lokalvård (Avtalet) som har ingåtts mellan Sundbybergs kommun, hädanefter Kommunen, och Miljöpalatset AB, dnr. KS-0753/2020, får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse, trots att förutsättningarna för ogiltighet var uppfyllda, se bilaga 1. Förvaltningsrättens dom har vunnit laga kraft.

Bakgrund och omständigheter

Tidigare upphandlade avtal och tidigare upphandling

2. Kommunen har tidigare haft upphandlade avtal, avseende de i målet aktuella tjänsterna, som löpte ut senast den 31 maj 2018. Kommunen annonserade därefter en upphandling den 11 december 2018. Tilldelningsbeslut i upphandlingen fattades den 27 juni 2019. Beslutet överprövades i flera mål av förvaltningsrätten i Stockholm, som i ett av målen beslutade att upphandlingen skulle rättas på så sätt att anbudet från det företag som hade ansökt om överprövning skulle tas upp till ny utvärdering.¹
3. Förvaltningsrätten bedömde att Kommunens upphandlingsunderlag var oprecist och att förfrågningsunderlaget var vilseledande. Domstolen gjorde bedömningen, då bilagan för prisblankett var uppdelad i två områden, förskolor respektive skolor och kontor, och att två specificerade lokaler var angivna under kolumnen skolor på en plats och under förskolor på en annan plats.
4. Förvaltningsrätten bedömde vidare att Kommunen hade agerat i strid med gällande rätt genom att förordna om ett golvpris och att upphandlingsförfarandet därför hade varit konkurrenshämmande och stridit mot likabehandlingsprincipen.
5. Förvaltningsrättens beslut överklagades till kammarrätten som interimistiskt beslutade att Kommunen inte fick sluta avtal. Kammarrätten beslutade senare, den 15 april 2020, att inte bevilja prövningstillstånd, varpå förvaltningsrättens dom vann laga kraft. Samtidigt löpte anbudens giltighetstid ut, varför Kommunen den 13 maj 2020 beslutade att avbryta upphandlingen.

Tidigare direktupphandlingar

6. Kommunen har, efter att tidigare upphandlade avtal löpte ut senast i maj 2018, vid ett par tillfällen direktupphandlat avtal med Miljöpalatset AB om städning av olika skolor och förskolor för att täcka behovet tills en upphandling har kunnat genomföras. Förvaltningsrätten i Stockholm har

¹ Förvaltningsrätten i Stockholms dom i mål nr 15056-19 (bilaga 2).

överprövat dessa avtal och funnit att de utgjorde otillåtna direktupphandlingar. Förvaltningsrätten har vid ett tillfälle dock beslutat att de skulle få bestå av tvingande hänsyn till allmänintresse.

7. Konkurrensverket har också tidigare, med anledning av dessa avtal och förvaltningsrättens överprövning av dem, ansökt om upphandlings-skadeavgift för otillåten direktupphandling. Förvaltningsrätten har då också fastställt upphandlingsskadeavgifter. Bakgrunden i fråga om tidigare avtal och tidigare upphandling är i tillämpliga delar desamma som i detta mål, och Konkurrensverket får, utöver vad som framgår av denna ansökan, även hänvisa till vad som framgår av domarna i Förvaltningsrätten i Stockholms mål nr 2118-21 och 8114-21.²

Det aktuella ärendet

8. Kommunen ingick Avtalet för perioden 1 januari–30 juni 2021 eller till dess att ett nytt avtal är på plats, dock som längst till och med den 31 december 2021. Bakgrunden till att avtal ingicks är sammanfattningsvis följande.
9. Efter att den tidigare annonserade upphandlingen avbröts i maj 2020 arbetade Kommunen med att ta fram underlag till en ny upphandling. Vid tidpunkten då tidigare avtal som sanktionerats genom upphandlings-skadeavgift löpte ut vid årsskiftet 2020/2021 var den nya upphandlingen annonserad men ännu inte avslutad.
10. Tilldelningsbeslut i den nya upphandlingen meddelades den 4 mars 2021, men den nya upphandlingen överprövades av förvaltningsrätten, varefter överklagande skedde till kammarrätten som interimistiskt förordnade att Kommunen inte fick ingå avtal innan annat hade bestämts. Kammarrätten beslutade den 18 oktober 2021 att inte meddela prövningstillstånd. Beslutet överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen, som den 11 november 2021 beslutade att inte meddela prövningstillstånd. Kommunen tecknade avtal i upphandlingen den 29 oktober 2021.
11. Avtalets giltighetstid är begränsad till perioden den 1 januari 2021 till och med den 30 juni 2021 eller till dess ett nytt avtal är på plats, dock som längst till den 31 december 2021.

Vad kommunen har anfört

12. Kommunen har under utredningen hos Konkurrensverket anfört sammanfattningsvis följande avseende förmildrande omständigheter och storleken på sanktionsavgiften.

² Bilaga 3 respektive bilaga 4.

13. Kommunen ingick Avtalet för att inte hamna i en avtalslös situation när upphandlingen inte hann avslutas. Avtalet var den enda möjliga åtgärden för att säkerställa städning och lokalvård från och med januari 2021. Det fanns därför inte någon annan mindre ingripande åtgärd för att lösa den uppkomna situationen, och Avtalet utgjorde en nödvändig förutsättning för att säkerställa tillgången till aktuella tjänster. I tillägg till detta har den pågående pandemin även under 2021 haft en direkt och akut påverkan på Kommunens behov av aktuella tjänster.
14. Det är därmed tydligt att anskaffningen av tjänsterna inte har kunnat anstå. Kommunen anser att dessa omständigheter, tillsammans med det faktum att Avtalet tilläts bestå på grund av tvingande hänsyn till allmänintresset bör beaktas som förmildrande omständigheter vid bedömningen av sanktionsvärdet. Det framgår av förarbetena att det faktum att ett avtal har tillåtits bestå kan medföra att det är fråga om en överträdelse där sanktionsvärdet är förhållandevis lågt, vilket bör medföra att avgiften bestäms till ett lågt belopp och i ringa fall inte alls döms ut, alternativt att eftergift kommer i fråga på grund av synnerliga skäl.
15. Vid bedömningen av en eventuell sanktionsavgift bör vidare beaktas att Avtalet har en kort begränsad löptid. Kommunen har även kunnat säga upp Avtalet med en månads uppsägningstid. I likhet med förvaltningsrättens bedömning i målet om överprövning anser Kommunen att den därigenom har vidtagit proportionerliga åtgärder med hänsyn till det starka allmänintresset av att städning utförs.
16. Det bör även betonas att tjänsterna redan vid avtalsingåendet hade annonserats och att tjänsterna numera utförs av upphandlade leverantörer. De nya upphandlingsregler som började gälla den 1 februari 2022 har också öppnat för en möjlighet till direktupphandling vid överprövning avseende inköp som är nödvändiga för att tillgodose ett angeläget behov, där exempelvis renhållning nämns som exempel. Detta talar för att även lagstiftaren har sett behovet av att möjliggöra lösningar i den situationen där en överprövning fördröjer möjligheten att ingå kontrakt, samtidigt som det finns ett angeläget behov av att tillhandahålla tjänsterna.

Upphandlingsskadeavgift

17. Lagen (2021:1110) om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling trädde i kraft den 1 februari 2022. Av övergångsbestämmelserna framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Eftersom nu aktuell upphandling påbörjats före den 1 februari 2022 är således LOU i sin lydelse vid tiden för upphandlingen tillämplig.

18. Allmän förvaltningsdomstol får besluta att en upphandlande myndighet ska betala en upphandlingsskadeavgift om allmän förvaltningsdomstol vid överprövning av ett avtals giltighet fastställt att ett avtal får bestå med hänsyn till ett tvingande allmänintresse, trots att skäl för ogiltighet funnits. (21 kap. 1 § 2 LOU)
19. Konkurrensverket ska i en sådan situation ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att den upphandlande myndigheten ska betala en upphandlingsskadeavgift (21 kap. 2 § första stycket LOU).
20. Någon överprövning av det lagakraftvunna avgörande som ligger till grund för ansökan om upphandlingsskadeavgift ska inte göras (21 kap. 1 och 5 §§ LOU).³
21. En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska ha inkommit till allmän förvaltningsdomstol inom sex månader från den tidpunkt då avgörandet som ansökan grundas på vann laga kraft (21 kap. 6 § LOU).

Beloppsintervall inom vilket en upphandlingsskadeavgift kan tas ut

22. En upphandlingsskadeavgift ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 § LOU (21 kap. 4 § LOU).
23. För att avgöra storleken på upphandlingsskadeavgiften måste värdet på avtalet som fått bestå beräknas. Beräkningen av upphandlingens värde ska i detta fall ske enligt 5 kap. 3 och 5 §§ LOU.
24. Avtalen med Miljöpalatset AB uppgår till 18 817 109 kronor exklusive mervärdesskatt.
25. Upphandlingsskadeavgiften kan därmed uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 1 881 710 kronor.

Överträdelsens sanktionsvärde och avgiftens storlek

Grundläggande förutsättningar

26. Förvaltningsrätten har i ett lagakraftvunnet avgörande funnit att Kommunen har genomfört en otillåten direktupphandling. Detta mål handlar enbart om att fastställa ett sanktionsvärde för de överträdelser som konstaterats i den underliggande domen.

³ Även HFD 2014 ref. 49 och HFD 2017 ref. 45.

27. När upphandlingsskadeavgiftens storlek ska fastställas ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte utgå. Avgiften får också efterges om det finns synnerliga skäl.
28. En upphandlingsskadeavgift ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande. Syftet med upphandlingsskadeavgiften är bland annat att säkerställa att upphandlingsreglerna följs och att skattemedlen används på ett korrekt sätt.⁴
29. Det finns ett stort utrymme för att beakta alla relevanta omständigheter inom ramen för avgiftens avskräckande syfte. Hänsyn ska tas till såväl försvårande som förmildrande omständigheter. Även omständigheter i det underliggande ogiltighetsmålet kan beaktas. Utgångspunkten är dock att avgiften bestäms så att myndigheten och även andra avhåller sig från överträdelser av lagen. Ju allvarligare överträdelsen kan anses vara desto högre belopp bör sanktionsavgiften sättas till. Det högsta avgiftsbeloppet ska tas ut för särskilt graverande fall.⁵
30. Det finns inte något krav på att en upphandlande myndighet ska ha agerat med uppsåt eller av oaktsamhet för att en avgift ska kunna dömas ut. Bristande kännedom om gällande rätt eller missförstånd om lagstiftningens innehåll utgör inte heller någon ursäkt för en överträdelse.⁶

Överträdelsens sanktionsvärde och avgiftens storlek

31. Vid bedömning av överträdelsens sanktionsvärde och avgiftens storlek i det aktuella fallet bedömer Konkurrensverket att följande omständigheter är av betydelse.
32. När Kommunen tecknade ett upphandlat avtal i oktober 2021 hade det gått mer än tre år sedan Kommunen senast hade ett upphandlat avtal på plats. Kommunen har därmed haft gott om tid för att genomföra en ny upphandling. Som framgår ovan har Kommunen, genom sitt utformande av upphandlingsdokumenten, själv orsakat de omständigheter som låg till grund för att förvaltningsrätten beslutade om rättelse samt de skrivningar i upphandlingen som medförde att anbudens giltighetstid gick ut. Föreningen av ett upphandlat avtal är således något som Kommunen själv har orsakat.
33. Kommunen har under utredningen anfört att det ska anses i vart fall förmildrande att Avtalet har fått bestå med hänsyn till allmänintresset. Det faller dock på sin egen orimlighet att sådana omständigheter ska räknas den upphandlande myndigheten till godo som har uppkommit till följd av Kommunens eget agerande. Att ett direktupphandlat avtal har fått bestå på

⁴ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 196–197.

⁵ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 197 och 369–370.

⁶ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 193 och 368.

grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse motiverar inte i sig en sänkning av upphandlingsskadeavgiften. Den upphandlande myndigheten har, genom att det ingångna avtalet fått bestå, redan i ogiltighetsmålet fått tillgodoräkna sig att det förelåg tvingande hänsyn. Det kan inte ha varit lagstiftarens avsikt att upphandlingsskadeavgiften ska sättas ned så snart det i ett mål om överprövning av ett avtals giltighet har fastställts att det föreläggat tvingande hänsyn till ett allmänintresse.⁷ En sådan ordning skulle dessutom riskera att vara oförenlig med rättsmedelsdirektivets krav på att de alternativa sanktionerna ska vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

34. Det har inte i övrigt framkommit några omständigheter som kan anses vara förmildrande. Det föreligger inte heller några omständigheter som kan medföra att avgiften ska efterges. Det är heller inte fråga om ett ringa fall.
35. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i ärendet bedömer Konkurrensverket att en upphandlingsskadeavgift på 750 000 kronor är en proportionerlig sanktion för den aktuella överträdelsen. Vid bedömningen har Konkurrensverket beaktat som försvårande att det är fråga om ett upprepat beteende från Kommunens sida.⁸

Ansökan i original undertecknas inte egenhändigt.

Marie Östman

Stefan Olsen Siri

Bilagor

1. Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 22 november 2021 i mål nr 18283–21.
2. Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 23 januari 2020 i mål nr 15056-19.
3. Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 20 maj 2021 i mål nr 2118-21.
4. Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 24 juni 2021 i mål nr 8114-21.

⁷ Se de olika skrivningarna i prop. 2009/10:180 s. 198–199 angående sanktionsvärde, avgiftens storlek och eftergift när det föreligger tvingande hänsyn; jfr. också Kammarrätten i Göteborgs avgöranden i mål nr 5703-13 och 4915-13.

⁸ Se närmare de ovan nämnda domarna i mål nr 2118-21 och 8114-21.

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.